

УДК 343.13

О.В. Андрушко,
кандидат юридичних наук, доцент,
докторант докторантури Національної академії Державної
прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРАВОВА ПРИРОДА, АТРИБУТИВНІ ОЗНАКИ ТА ЕЛЕМЕНТИ

Анотація. В статті розглянуті питання, присвячені визначенню правової природи юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі, її атрибутивних ознак та елементів, що розкривають її сутність. Зроблено висновки, що ця відповідальність є комплексним міжгалузевим інститутом, але за характером її ознак та елементів цей інститут, насамперед, є об'єктом вивчення науки кримінального процесу, тому що направлений на упорядкування кримінальних процесуальних правовідносин, забезпечення нормального стану провадження в кримінальних справах.

Ключові слова: юридична відповідальність за правопорушення в кримінальному процесі, примус, сутнісні ознаки, елементи юридичної відповідальності

Постановка проблеми. В науці й понині немає єдиної думки щодо правової природи юридичної відповідальності, що не може негативно впливати на доктринальні засади цього правового явища в правовій системі, на виконання завдань охоронної функції права в цілому. «Юридична відповідальність є також тією правовою категорією, яка постійно перебуває у динамічному розвитку, що залежить від світоглядної основи сучасного праворозуміння, варіативності методологічних підходів, творчопізнавальних завдань» [1, с. 10]. Юридична відповідальність за правопорушення в кримінальному процесі як міжгалузевий комплексний інститут раніше окремо не вивчався. О.Д. Гринь слушно звертає увагу, що «практично невивченим до теперішнього

часу є питання про те, чи можна розглядати юридичну відповідальність як міжгалузевий комплексний правовий інститут» [2, с. 11]. В парадигмі сучасного кримінального процесу цьому правовому явищу не надано й статусу окремого процесуального інституту. Однак, деякі її аспекти вивчаються, але в напрямках окремих видів юридичної відповідальності чи юридичної відповідальності окремих суб'єктів кримінального процесу. Стосовно до заявленого нами інституту юридичної відповідальності такі дослідження носять дещо фрагментарний характер, не вирішують загалом означеної проблеми, не створено цілісного уявлення про теоретичні, законодавчі та практичні проблеми відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. Але їх результати є значним

теоретичним базисом для побудови теорії юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі проблеми юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі висвітлені в новітніх наукових працях Р.М. Білоконя, Л.В. Гаврилук, І.В. Зеленої, Л.М. Максимової, А.В. Мурзановської, А.М. Падалки, В.Д. Чабанюка та інших. Також нами використані результати наукових досліджень І.А. Безклубого, О.Д. Гринь, П.В. Глаголева, О.В. Іванченко, О.І. Кузьміна, С.В. Подкопаєва, Є.Ю. Подорожнього та інших, в яких містяться ідеї, що використані нами для посилення власної позиції із заявленої нами мети цієї статті.

Метою статті є вивчення теоретичних, законодавчих та практичних підстав до виокремлення юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі як самостійного комплексного міжгалузевого інституту через з'ясування його правової природи, атрибутивних ознак та елементів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідальність вивчається на рівні загальної теорії права, галузевих юридичних наук, філософії, соціології, психології, етики, педагогіки та інших наук. Кожна наука виробила свій інструментарій до формування власної моделі відповідальності залежно насамперед від предмета свого дослідження [3, с. 60]. З цього приводу, слушною є думка О.О. Агеєвої, що «відповідальність є багатомірним, поліструктурним, багатосутнісним регулятором, сутність та природа якої на всіх етапах існування суспільства вивчається різними галузями наук, головним чином, в

межах предмета кожної науки» [4, с. 5]. На основі аксіологічних (ціннісних) підходів Т.О. Лоскутов в кримінальному процесі виокремив «основні (головні), другорядні і факультативні (додаткові) елементи предмету правового регулювання у кримінальному процесі. Основними елементами предмету регулювання є права, свободи і законні інтереси, другорядними елементами регулювання — кримінальні процесуальні відносини, кримінальна процесуальна діяльність, а факультативними — кримінальний процесуальний час і простір» [5, с. 11], що відображає одну з позицій теперішнього бачення структури предмету правового регулювання в кримінальному процесі. Не вступаючи в тривалу дискусію з автором, ми вважаємо, що в основі, в базисі правового регулювання лежать, насамперед, правовідносини, оскільки саме їх нормальний розвиток в кримінальному процесі сприяє забезпеченню їх надбудови: прав, свобод, законних інтересів, діяльності та інших елементів.

Усі науки певним чином інтегровані між собою з питань відповідальності. В юридичній науці теоретичні питання відповідальності почали вивчатися значно пізніше від інших наук, а тому закономірно, що досягнення інших наук поклалися в основу правового розуміння відповідальності, що призвело до існування численних напрямів тлумачення юридичної відповідальності. Правники намагаються пояснити правову природу юридичної відповідальності з позицій її соціально-правової природи, філософської, психологічної, політичної та інших наук. На сьогодні наукова методологія вивчення юридичної відповідальності являє «собою плюралізм науково-теоретичних інтерпретацій як власне поняття юридичної відповідальності

так і визначення її цілей, завдань, засобів, механізмів реалізації тощо» [1, с. 10]. Але, тези різних наук про відповідальність не є вичерпно правовими, хоча вдало використовуються як інструменти пояснення правового смислу юридичної відповідальності. Внаслідок чого розширюються рамки тлумачення цього поняття, воно набуває статусу концепту, і навіть впроваджуються досить сумнівні та оспорюванні її концепції, до прикладу, «позитивної» юридичної відповідальності, без законодавчих та практичних до того підстав. Безумовно, сутність правових явищ потрібно трактувати через юридичні категорії й поняття.

Плюралізм методологій породив в юридичній науці численні концепції правової природи юридичної відповідальності. На рівні загального розуміння відповідальності дискусії точаться щодо негативного та позитивного аспекту юридичної відповідальності. Зазначимо, що ми підтримуємо легітимність тільки так званого «негативного» аспекту юридичної відповідальності, точніше відповідальності за правопорушення, в якому в повній мірі розкривається причинно-наслідковий зв'язок цих двох правових категорій. Щодо юридичної відповідальності за правопорушення, то й тут існують численні концепції її визначення, вичерпний перелік яких навести важко, основних їх можна виділити більше десятка. Основні концепції, що сьогодні успішно конкурують між собою, це моністичне розуміння юридичної відповідальності через основні дефінітивні ознаки юридичної відповідальності: як виду державного примусу, обов'язку особи зазнати позбавлення чи правовідносин. Ми надаємо перевагу першій концепції, оскільки цьому сприяють не тільки доводи прибічників цієї кон-

цепції, а й положення чинного законодавства. Приміром, заходи юридичної відповідальності у вигляді грошового стягнення структурно містяться в розділі 2 КПК України: «Заходи забезпечення кримінального провадження», що однозначно забезпечені державним примусом. Водночас й ця концепція не є безспірною, вона пояснює лише вихідні положення правової сутності юридичної відповідальності, її родову ознаку, її місце в системі державного примусу, а не усю багатомірну її правову природу. При цьому, переконані, що пояснити правову природу юридичної відповідальності за правопорушення, в тому ж числі, й в кримінальному процесі, з використанням однієї дефінітивної ознаки неможливо.

Сучасні інтегративні методи пояснення сутності юридичної відповідальності дають компромісний інструмент для більш глибокого розуміння цього правового явища. Зокрема, здійснюються спроби інтерпретувати юридичну відповідальність через об'єктивний та суб'єктивний її аспект, в якому основоположні ознаки різних концепцій використовуються для пояснення її правової природи. Зокрема, А.І. Кузьмін пише, що «під юридичною відповідальністю в об'єктивному сенсі ми пропонуємо розглядати встановлені в санкціях правових норм заходи державного примусу у вигляді позбавлень особистого, майнового або організаційного характеру, які можуть бути застосовані до особи за вчинення протиправного діяння. Під суб'єктивною юридичною відповідальністю ми розуміємо суб'єктивний обов'язок особи зазнати заходи державного примусу у вигляді конкретних позбавлень за вчинене протиправне діяння» [6, с. 35].

Розуміння юридичної відповідальності за правопорушення в криміналь-

ному процесі загалом зводиться науковцями до двох напрямів (аспектів): у вузькому та в широкому її смислі.

1. Вузький внутрішньогалузевий аспект юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. В межах цього підходу учені розуміють тільки кримінальну процесуальну відповідальність за кримінальні процесуальні правовідносини [7; 8]. Такий підхід необхідний та корисний, оскільки пояснює один з видів юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі, але він є частковим, фрагментарним і перехідним в частині формування цілісної теорії юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі.

2. Широкий міжгалузевий аспект юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. Такий підхід пояснює цю відповідальність як систему усіх видів юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі й у своїй основі містить єднальні компоненти, це: 1) суб'єкт цієї відповідальності — лише деліктоздатний суб'єкт кримінального процесу; 2) діалектична детермінована єдність правовідносин кримінальних процесуальних та відносин цієї юридичної відповідальності — аномальність перших породжує другі; 3) аномальність кримінальних процесуальних правовідносин є правопорушеннями в кримінальному процесі; 4) правові наслідки за вчинення правопорушень (різні види юридичної відповідальності), хоч і передбачені різними законами, різні за видами, обсягом, але вони органічно поєднані між собою та утворюють єдиний інститут юридичної відповідальності в кримінальному процесі, що слугує єдиній меті, цілям та завданням, виконують свої властиві функції, обумов-

лені завданнями кримінального судочинства. Окремі спроби висвітлити цей підхід фрагментарно зроблено в дисертаційних роботах Л.В. Гаврилюк [9], В.Д. Чабанюка [10] та окремих публікаціях [11; 12], але цілісної теорії з цієї kwestії цілковито не сформовано.

Для з'ясування правової природи юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі, а не тільки виведення її дефініції, слід використати як дефінітивні ознаки (ті, що покладаються у конкретні визначення поняття), так й атрибутивні (або загальноінституціональні, ті, що використовуються ученими для деталізованого пояснення цього явища). Такий поділ умовний, оскільки дефінітивні ознаки завжди покладаються в систему атрибутивних, але не усі атрибутивні наводяться в дефініціях, а у своїй сукупності вони утворюють сутнісні ознаки юридичної відповідальності. Невипадково ученими пропонується системний підхід для з'ясування правової природи юридичної відповідальності: «як інтегративну категорію правової науки юридичну відповідальність необхідно розглядати як системну характеристику її ознак» [13, с. 4-5].

На основі аналізу концепцій юридичної відповідальності до її дефінітивних ознак відносимо: примус, санкція, обов'язок, осуд, правовідносини. З аналізу результатів окремих наукових праць [14, с. 6-7; 15, с. 583; 16, с. 450; 17, с. 18; 18, с. 468-469; 19, с. 245-246; 20, с. 464-465; 21, с. 48] робимо висновок, що до атрибутивних ознак юридичної відповідальності відносять: цілісність правового явища, формальна визначеність, нормативна регламентованість, чіткість, деталізація та загальнообов'язковість, несприятливі наслідки для правопорушника, публічність, імперативний метод регулювання, системність,

складність структури, субінституціональність, процесуальність, публічність, стосунки між державою та особою, наявність уповноваженого органу, складні зв'язки координації та субординації, правопорушення як підстава, покарання й компенсація за спричинену шкоду, настає для правопорушника тощо.

Така система атрибутивних ознак дещо перенасичена термінологічно, часто у зв'язку із вживанням синонімічних слів, але створює достатні передумови для достатньо повного уявлення про правову природу юридичної відповідальності на рівні загальної теорії права, для відмежування поняття юридична відповідальність від суміжних понять, і з уточненням їх специфіки можуть бути ефективно використані для характеристики юридичної відповідальності на рівні окремої галузі права чи на міжгалузевому (міждисциплінарному) рівні.

Для з'ясування сутності та правової природи юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі використаємо найбільш, як на нашу думку, вагомі ознаки, специфічні саме для цього явища. Вони загалом не відрізняються від загальнотеоретичних, але конкретизуються саме для цієї відповідальності, набуваючи свого специфічного характеру. Так, юридична відповідальність за правопорушення в кримінальному процесі:

1) є, насамперед, цілісним та самостійним інститутом кримінального процесу. Але у зв'язку із складною різногалузєвою структурою правових наслідків являє собою комплексний міжгалузєвий інститут права та законодавства. Різні види юридичної відповідальності виступають її субінститутами, складають систему цієї юридичної відповідальності;

2) є видом державного примусу. Реалізація цієї відповідальності опирається на державний примус, поруч з іншими заходами державного примусу вона покликана забезпечити нормальний стан здійснення кримінального судочинства, сприяє реальному виконанню його завдань, визначених у ст. 2 КПК України, а в цілому забезпеченню ефективного функціонування усєї правової системи;

3) є безумовним наслідком вчинення правопорушення в кримінальному процесі, як єдиної її підстави. Правопорушення нормативно визначені в законодавстві (КК, КПК, КУпАП та в інших законах: Про судоустрій і статус суддів, Про прокуратуру тощо), як невиконання чи неналежне виконання процесуальних обов'язків або зловживання процесуальними правами чи повноваженнями. Ці правопорушення вчиняються лише в межах кримінальних процесуальних правовідносин;

4) є обов'язковим елементом статусу суб'єкта кримінального процесу. Відповідальність застосовується лише до правопорушника — суб'єкта кримінального процесу, наділеного відповідними кримінальними процесуальними правами, обов'язками та деліктоздатністю, винуватість якої у вчиненні правопорушення встановлена. В цьому разі являє собою покладення на правопорушника додаткового обов'язку зазнати відповідних позбавлень (втрат) організаційно-процесуального, фізичного, майнового характеру;

5) є формою реалізації санкції правової норми, що містить заходи штрафного (карального) чи правопоновлюючого характеру і містить їх кількісні показники (вид, обсяг, міру). Санкції є гарантіями виконання юридичних обов'язків усіма суб'єктами

кримінального провадження, й застосовуються у випадку невиконання (неналежного, несвоєчасного виконання) цих обов'язків у формі реалізації юридичної відповідальності. В міждисциплінарному контексті ці санкції є обов'язковими частинами логічної кримінальної процесуальної норми, незалежно від свого галузевого «розташування»;

6) реалізується в ході правозастосовної діяльності уповноважених державних органів чи їх посадових осіб, а також міжнародних інституцій. Це й суб'єкти кримінального процесу, які наділені владними (державно-владними) повноваженнями, і здійснюють конкретне провадження в кримінальній справі або інше провадження, а також спеціально створені та визначені законом державні органи, що не є суб'єктами кримінального процесу, а також міжнародні організації: Європейський суд з прав людини, Вища рада правосуддя, Кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури тощо;

7) реалізується у визначеному процедурному чи процесуальному порядку. У всякому разі повинно бути забезпечено застосування належної процедури реалізації юридичної відповідальності на усіх її етапах (стадіях), характерній для кожного виду юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. Якщо правопорушення вчинюються при здійсненні кримінальних процесуальних правовідносин, то сама відповідальність за них реалізується як в межах кримінальних процесуальних правовідносин (характерно для кримінальної процесуальної відповідальності в межах цього ж провадження, для кримінальної відповідальності теж в межах кримінальних процесуальних правовідносин, але в іншому кримінальному провадженні

(справі)) або в межах інших правовідносин: дисциплінарно-правових, адміністративно-правових, по відшкодуванню шкоди тощо.

Сукупність цих ознак свідчить про правову інституційність такої юридичної відповідальності, її самостійність та відокремленість в системі права, міжгалузевий характер на основі органічного поєднання норм матеріального та процесуального права, що має публічно-правовий характер, імперативний метод регулювання.

Окрім, ознак юридичної відповідальності для розкриття її сутності в літературі також згадуються її елементи, що інколи розуміються як її ознаки [22, с. 8], в іншому випадку, як її складові (змістовні) елементи [23, с. 173] чи основні елементи механізму правового регулювання [24, с. 6]. На основі вивчення цих та інших джерел [25, с. 9; 26, с. 5; 27, с. 10] до елементів юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі відносимо: 1. Підстави, умови та стадії юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 2. Принципи юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 3. Мету, цілі, завдання та функції юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 4. Структуру юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі.

Ці елементи є взаємопов'язаними, створюють теоретичне підґрунтя для формування загальних положень теорії юридичної відповідальності в кримінальному процесі, розкривають її основний зміст. В цій публікації вони окремо не розглядаються зважаючи на обмежений її обсяг.

Висновки. Вивчення правової природи юридичної відповідальності, її сутності, елементів можливе при

дослідженні цього правового явища як інтегративної комплексної та системної категорії юридичної науки, основний зміст якої виявляється в змісті державного примусу, але при системній характеристиці усіх її сутнісних ознак: 1) це цілісний та самостійний інститут науки кримінального процесу, що являє собою комплексний міжгалузевий інститут права та законодавства; 2) є видом державного примусу; 3) є безумовним наслідком вчинення правопорушення в кримінальному процесі, як єдиної її фактичної підстави; 4) є обов'язковим елементом статусу суб'єкта кримінального процесу; 5) є формою реалізації санкції правової норми, що містить заходи штрафного (карального) чи правопоновлюючого характеру; 6) реалізується в ході правозастосовної діяльності уповноважених державних органів чи їх посадових осіб, а також міжнародних

інституцій; 7) реалізується тільки у визначеному процедурному (процесуальному) порядку.

Елементами юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі, що визначають її загальнотеоретичну характеристику, є: 1. Підстави, умови та стадії юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 2. Принципи юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 3. Мета, цілі, завдання та функції юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі. 4. Структура юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі.

На перспективу, вказані ознаки та елементи потребують більш поглибленого вивчення, що сприятиме розвитку теорії юридичної відповідальності за правопорушення в кримінальному процесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Зелена І.В. Юридична відповідальність: підходи до розуміння. Повітряне і космічне право. 2012. № 2 (23). С. 10-15.
2. Гринь О.Д. Категорія юридичної відповідальності: методологічний аналіз поняття. Правова держава. 2016. № 24. С. 11-15.
3. Іванченко О. Визначення поняття, сутності та видів соціальної відповідальності: актуальні проблеми. Право України. 2006. № 1. С. 60-65.
4. Агеева Е.А. Юридическая ответственность в государственном управлении: социально-правовой аспект: монографія. Л.: Изд-во ЛГУ, 1990. 141 с.
5. Лоскутов Т.О. Предмет правового регулювання у кримінальному процесі: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. К., 2016. 445 с.
6. Кузьмин И.А. Проблемы реализации юридической ответственности: монографія. Иркутск: Иркутск. юрид. ин-тут, 2015. 167 с.
7. Білокінь Р.М. Кримінально-процесуальна відповідальність: монографія. К.: Вид. центр «Кафедра», 2017. 430 с.
8. Мурзановська А.В. Кримінально-процесуальна відповідальність за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року: монографія. Одеса, 2018. 192 с.
9. Гаврилюк Л.В. Відповідальність слідчого: кримінально-процесуальні засади: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. К., 2009. 20 с.
10. Чабанюк В.Д. Кримінально-процесуальні правопорушення в досудовому провадженні та відповідальність за їх вчинення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2009. 18 с.
11. Максимова Л.О. Юридична відповідальність сторони обвинувачення в кримінальному провадженні. Форум права. 2015. № 1. С. 173-177. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_30.pdf.

12. Падалка А.М. Види юридичної відповідальності в сучасному кримінальному процесі України. Наук. вісн. Ужгородс. нац. ун-ту. Серія право. 2014. Вип. 26. С. 256-259.
13. Глаголев П.В. Юридическая ответственность в системе мер государственного принуждения: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Саратов, 2007. 18 с.
14. Ануфриев А.Ю. Теоретические и практические аспекты реализации гражданской процессуальной ответственности: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Саратов, 2014. 25 с.
15. Винниченко О.Ю., Попов В.И., Романчук И.С. Проблемы теории государства и права: учебн. пособ. Тюмень: Изд-во Тюменск. гос. у-та, 2011. 616 с.
16. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: підручник. К.: Кондор, 2006. 477 с.
17. Літошенко О.С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. К., 2005. 21 с.
18. Матузов Н.И., Малько А.В. Теория государства и права: учебн. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2009. 541 с.
19. Основы права: учебник для неюридических вузов и факультетов / под ред. В.Б. Исакова. М.: Норма : ИНФРА М, 2014. 480 с.
20. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник. 2-ге вид. К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
21. Хачатуров Р.Л., Липинский Д.А. Общая теория юридической ответственности: монография. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2007. 950 с.
22. Безклубий І. Правова відповідальність. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2012. Вип. 91. С. 8-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2012_91_4. с. 8.
23. Зубрицький М.І. Теоретико-методологічні та прикладні засади правового регулювання відносин у сфері юридичної відповідальності державних службовців в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05. К, 2019. 441 с.
24. Подорожній Є.Ю. Особливості юридичної відповідальності у трудовому праві: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.05. Харків, 2016. 426 с.
25. Іваненко О.В. Сутність юридичної відповідальності та роль правоохоронних органів у її забезпеченні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2007. 20 с.
26. Лук'янець Д.М. Типологія юридичної відповідальності. Юридична Україна. 2004. № 3. С. 4-10.
27. Подкопаев С.В. Дисциплінарна відповідальність суддів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10. Харків, 2003. 20 с.

Андрушко А.В.

Юридическая ответственность за правонарушения в уголовном процессе: правовая природа, атрибутивные признаки и элементы.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы, посвященные определению правовой природы юридической ответственности за правонарушения в уголовном процессе, ее атрибутивные признаки и элементы, раскрывающие ее сущность. Сделаны выводы, что эта ответственность является комплексным межотраслевым институтом, но по характеру ее признаков и элементов этот институт, прежде всего, является объектом изучения науки уголовного процесса, так как направлен на упорядочение уголовно-процессуальных правоотношений, обеспечение нормального состояния производства по уголовным делам.

Ключевые слова: юридическая ответственность за правонарушения в уголовном процессе, принуждение, сущностные признаки, элементы юридической ответственности.

O. Andrushko

Legal liability for offenses in criminal proceedings: legal nature, attributive characteristics and elements.

Summary. The article discusses issues related to the definition of the legal nature of legal liability for offenses in the criminal process, its attributive features and elements that reveal its essence. It is concluded that this responsibility is a complex interdisciplinary institution, but by the nature of its attributes and elements, this institution is primarily an object of study of the science of the criminal process, as it aims at streamlining criminal procedure legal relations, ensuring the normal state of criminal proceedings.

Keywords: legal liability for offenses in criminal proceedings, coercion, essential attributes, elements of legal liability.

